

**Mürgü Heiki: latsõ käest
piä ei väist är võtma!**

Kae lk 2

**Vinneaigsidõ taksojuhtõ
mahlakamba mälehtüse**

Kae lk 3

**Ruitlanõ oppas, kuis
kadonukõsõ päält tiini**

Kae lk 4

Rõugõn plaanitas seenerekordit

**Eelä naas Rõugõn seene-
nätäl – asatundja jagava
huviliidsilõ teedüst siini
kotsilõ, püütäs mõtsast
lõudä rekordarv eri sorti
siini, saa vahtsit seene-
süuke mekki ja purgisiini
võistlusõl ütten lüvvä.**

Seenenädälil (7.–13.09) liigus Rõugõ pääl Eesti kõgõ tun-
nõtumb scenevana Parmasto
Erast, kiä kõnõlõs siini kaits-
misõst. Fotomiis Tartese Ur-
mas näütäs umma filmi tuust,
kuis pisiläse siini pääl ja seen
eläse. Nätä saa ka scenefoto-
graafi Liivi Vello scenepilte.

Egäl seenenädäli pääväl käü-
däs Eesti maaülikooli scenetiid-
läse Vaasma Malle vidämisel
mõtsan kah ja ütitselt lõvvetüist
huvitavambist scenist tetäs
näütüs.

Minevaasta, ku Rõugõn peeti
edimäst kõrda seenenädäli, oli
paikligu inemise kõgõ inämb
imehtänü tuud, ku hulga esi-
eräliidsi siini või lõudä õkvalt
näide kodomoro takast mõtsa-
nukast. Rõugõ küle alt löüti sis
175 esi sceneliiki ja timahava
tahetas taa rekord üle lüvvä.

Rõugõhe om uuta ka pää-
midseält kalamehen tunnõtut
Korzetsi Vladislavi. Tulõ vällä,

et tä om ka meistri hüvvä scene-
süüki kokko kiitmä. Korzetsi
scenesüüki saa paiga pääl ka
maitsa (vähämbält kipõmba ja
nälatsembä).

Plaanin om ka purgisiini
võistlus: võistlõsõ ütškõik kui-
muudu purki tettü scene.

Seenenädäli kotsilõ saa
inämb teedüst kodoleheküle
www.viitinalhk.ee päält vai tel
507 6214 (Tuberiku Toivo).

Seenenädäli iistvidjäjä omma
Viitina luudushariduskeskus,
Rõugõ rahvamaja ja Loodus-
kalender.

UL

KANGURI MATSI PILT

**Minevaasta sai Rõugõ
seenenädäli näütusel kaia
175 liiki siini.**

Midä kaitsa Läti piiri veeren?

11. süküskuu pääväl saava Kra-
bi koolitarõn kokko inemise,
kedä huvitas tuu, miä sünnüs
Paganamaa ja Väiku-Palkna
maastikukaitsõala pääl.

Keskunnaammõt om telnü
Eestimaa luudusõ fondi käest
noidõ maiõ kaitsõkõrraldus-
kava.

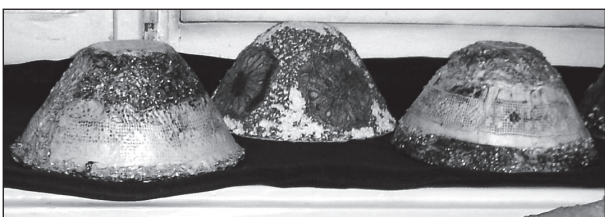
Et tuu kava iks hää ja õigõ
saanu, oodõtas api kõigi inc-
miisi käest, kiä eläse maasti-
kukaitsõala pääl vai om näil
sääil maad. Niisama võiva uma
sõna üteldä ka tõsõ tuu kandi

inemise, paikligu elo iistvõtja
ja turismiettevõtja.

Kolmapääva saa ütten Kesk-
kunnaammõdi, valla ja ELFi
inemiisiga arota, midä om vaia
kaitsõala pääl kaitsa ja kuis
tuud om kõgõ õigõmb tetä.

1107 hektärril suur Pagana-
maa maastikukaitsõala ja
23hektärriline Väiku-Palkna
maastikukaitsõala omma õk-
valt Läti piiri veeren. Perämäne
käu kokko Läti luuduskaitsõ-
alaga tõsõl puul piiri.

UL

JÜVÄ TRIINU PILT

Näütüs «Seto paik om pallõ hüä» Tartõn. 23. süküskuu päävani saa
Lõunõ-Eesti keele- ja kultuuriuurmiisi keskusõn (Lossi 38, Tartõ (vana
anatoomikum)) kaia Palmi Aili setopitsiilist savitüükunsti ja Reissare
Veera tettüisi pitse.

Pildi pääl olõva saviaasa omma kirjädü seto pitsega. Suurjago näütüisele üles-
pantust savitüüst om palotõ Verskan Seto talomuuõumi savipalotusahõn.
Kolmapäävä, 9. süküskuu pääväl kell 17–20 om näütüse man kõiki huviliisi
jaos vallalõ savitüükunsti opitarõ. Teedüs ja kirjapandminõ tel 5342
8659 (Palmi Aili).

UL

Kardok lätt kaubas

PEEDOSAARÕ KAISA

**Parhillatsõl aol om hul-
gal inemiisil, nigu mi
perrengi, et ku kardok-
kit potin valmis olõ-i,
sis olõ-i midägi süvvä.
Kardok lätt timahava
häste kaubas, saak
om kah hää, õnnõ likõ
om mõnõl puul kurja
tennü.**

«Seo aasta om väega hää
saak, ütts põld andsõ küll
häste joba.» om Rāpinä
valla Linte külä Vahtra
talo peremehel Narusbergi
Amaril (42) hää miil. Pallo
tonnõ kardokit tä uma 20
hektäri kardokapõllu päält
saa, mõista-i talomiis viil
üteldä: «Võtmalda om viil
osa.»

Õnnõ tuu tege Amari
meele hallõmbas, et kõiki
kardokavirksit jovva es
õigõl aol varromädänigu
vasta pitsi. «Eks säält tulõ
sis iks noid määnüisi kardok-
kit kah.» tiid tä joba ette.

A kardok lätt häste kaub-
bas ja Vahtra talo peremiis
arvas, et kardokanurm võisi
täl viilgi suurõmb olla.
Vahtra talo viit esi sorti kar-
dokat müvväs Tartõ, Talna,
Põlva ja Rāpinä Konsumin.
«Kõgõ kallimba omma
paki sisse pantu kardoka,
pääliinan saa ma noidõ iist
neli kruuni pluss käube kilo
päält.» seletäs Narusbergi
Amar. «Vallalidsõ kardoka
kilost saa nii kats puul-
toim kruuni pluss käube.
Eks seo hind kõigus kah
tsipakõnõ.»

Vana Võromaa põhanu-

PEEDOSAARÕ KAISA PILT

Pistimäe talo peremiis Jaaska Andres ütles, et kardokasaak olõ-i suur, a kardok om illos.

ka, Rasina külä Metsanurga
talo peremiis Veetsmanni Aare
(49) püüd timahava poolõ uma
15 hektäri pääl kasvavast saa-
gist siimnekardokas müvvä.
«Sai ka sertifikaadi seo kot-
silõ.» om tä rahul.

Metsanurga talo kasvatas
kattõ sorti kardokit: Sava ja
Folva. Määnest hinda tä uma
siimne- ja söögikardoka iist
saama nakkas, Veetsmanni
Aare viil ei tiiä. «Ma olõ-i
viil sukugi naanu kardokat
üles võtma, a pia nakka ja
sis om nätä, ku pallo salvõ
saa.» kõnõl tä. Vihm om ka
timä nurmi pääl kurja tennü:
«Lumbikotussõ omma kõgõ
nirutsõmba.» tiid Metsanurga
talo peremiis.

Antsla valla Oe külä Puka
talo peremiis Muruoja Kalev
(68) ja pernaanõ Mare (65)
omma parhilla kardokavõt-
misõga poolõ pääl. «No mi
nurm om ka õnnõ kats hektärril
suur.» kõnõl Kalev. «Innemi
oll iks suurõmb, a no möi esiki
kombaini är maaha, võtami
katõkõistõ, tasaligult.»

Pernaanõ Mare timahavast
kardokasaaki väega es kitä.
«Minevale aastalõ jäi alla. Ja
muidogi, eks seo likõ tege kah
iks kurja – kolmasosa Milva
sordist hädü joba mulla seen
är.» oll tä kurb. Puka talo kar-
dokit müvväs Antsla puutõn ja
näil omma uma kimmä ostja.
Talo saa kardokakilost hindäle
neli kruuni.

Ka Võro valla Tagakü-
lä Pistimäe talo peremiis
Jaaska Andres (47) arvas, et
timahavanõ saak olõ-i suur,
a tuu iist om kardok illos.

Maan om täl viit esi sorti
kardokat. «A ku viil kavva
piässi sadama, sis lätt küll
saak hukka.» pelgäs tä.

Jaaska Andres om parhil-
latsõs kuus hektärril kardok-
kat üles võtnu, 18 hektärril
om viil võtta.

Kilohinna kotsilõ märk
tä, et keskmäne tulõ iks
kolmõ krooni kanti.

«Tuu muidoki olõnõs
pallõ tuust kah, kohe müüt.
Hulgiostja tahtva õnnõ
kats kruuni kilost massa.»
seletäs tä.

Lõõdsastipi iist uma pill

HARJU ÜLLE

**«Pilli pääl lätt, taa om
joba lepingun kirän,» üt-
les Põlva valla Vanakülä
poiss Ojasaarõ Toomas (16)
10 000kroonidsõ Ubina Jüri
nimelidse lõõdsastipi-
diumi kotsilõ, mille tä pühä-
pääväl Tartõ lõõdsafesti-
vaalil kätte sai.**

Toomas saa hindäle väega esi-
erälidse lõõdsõ: edimäse pilli,
mille lõõdsamiis Tartese Heino
om ummi kässiga valmis tennü.
«Helü om hää, klaviatuur om
kah hää.» kitt Toomas Heino
tettüt pilli. Pill om tegeligult
joba puul aastakka timä käen

olnu: Tartese Heino om lubanu
umal vallaliidsi kässiga opilasõl
taaga mängi niipallo, ku nuur-
miis õnnõ taht.

«Lõõdsamänguga saa häste
leibä tiini!» tiid Toomas päält
pillimängu täüs süvvõ. Toomast
kutsuti pia egäl nädälivahel
kohegi lõõdsõ tõmbama. Et Too-
mas om peris suurõst perrest
– täl om neli velle ja sõsar – sis
kullu lisaraha mafas är.

Ojasaarõ Toomas om väega
vallaliidsi kässiga lõõdsamäng-
jä, kitvä nii tedä stipendiumi
saajas üles säädnü Põlva muusi-
kakuul ku ka stipendiumi jagaja
Tartõ kultuurkapitali juhataja
Koppeli Ülle.

Toomas opp Põlva muusika-

koolin akordionni,
lõõdsõ võtõ edimäst
kõrda kätte poolõtõsõ
aastaga iist ja opsõ
mängu kipõlt är.
Võro folkloorifesti-
vaali aigu pectäväl
Teppo lõõtsu võiki-
mängmisel võitsõ tä
minevaasta algajidõ
siän ja timahava nuuri
siän pääpreemiä.

Põlva muusikakoo-
lin om lõõdsamäng
avvu scen: kats aastak-
ka om sääil kõrraldõt
lõõdsamängu oppuisi,
seost sügüest nak-
kas kõrra kuun kokko
kääm Lõõdsaklubi.

LAASERI LEHO PILT

**Ojasaarõ Toomassõlõ suuvva preemiä
puhul õnnõ stipendiumi luuja Ubina
Jüri ja Tartõ lõõdsafestivaali kõrraldaja
Laube Kadri.**

Kitämi ummi inemiisi õigõl aol

Õkvalt süäme tege lämmäs, ku halvu uudissidõ vaihõlõ trehväs ka mõni hää. Näütüses tuu, et Põlva küle alt Vanaküläst peri 16aastanõ nuurmiis opsõ poolõdõtõs aastaga lõõdsastipendiumi väärilidses.

Et nii läts, tuu iist kittüs ka Põlva muusikakooli inemiisile, kiä olli kimmä, et Ojasaarõ Toomas om taad stippi väärt ja saadi sändse taotlusõ Tartõ kultuurkapitaalilõ är. Ku mi umal rahval om säänest kimmäst miilt ummi tegüsit inemiisi kittä ja tuust ka kavvõmbalõ teedä anda, sis ei jää tunnustusõ ja avvohinna tulõmada.

Mi kandin om viil hulga väärt inemiisi, nii nuuri ku vanõmbit, kiä ajava tassakõistõ umma asja ja tegevä tuud häste. Suurõmb jago näist lää-i esi hinnäst kitmä ja preemiä saajas üles säadmä. Tuud tulõ iks tõisil tetä.

Viil arva, et inemise väärt mõistmisi, tegemisi ja loomingut tulõsi hinnada õkvalt, kõrraga. Mu meelest om andsak kommõ rihti preemiä andminõ inemise mäandsegi juubõli pääle. Preemiä piässi olõma iks tettü aša, mitte sünnüpääväkingi iist.

HARJU ÜLLE, päätoimõndaja

UMALEHT

Telmisenummõr 00917

Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro

E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494
info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hotmail.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177
mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF
Trükjä: AS Võro Täht

Lehe välläandmist tugõva:

Riiklinõ programm «Lõunaeasti kiil ja kultuur» ja

Uma Leht Internet: www.umaleht.ee

Paprolehe-kujolist Uma Lehte saa lukõ ka Internetist www.netijakiri.ee päält!

Ku kägu kaugõ kuuk, tulõ pikk ja lämmi süüks

Oll' illus suvi!

Nakkaski läbi saama seo suvi. Ödagu lätt jo varra pümmes, ubina satasõ puu otsast pots ja pots, pihlamaa omma verevä, kurõ tegevä suu veeren hallõvõitu hellü...

Oll' lämmind ja oll' vihma, mõnõl puul vast nigu pallu kah, a Võrumaa liivatsõlõ maalõ ei tii vihm külh viil medägi.

A inemise omma õks tihkõs lännõ külh, ku ilmast juttu tulõ. Ku üte üü ilmkestumada pallu satas, sis hädäldeädä, et kõik uputas är ja suvõ ei olõki, a ku nääl aigu kuiv ja kuum om ollu, sis om jäl kuulda, et kõik kuius, kardul ei kasu ja lillikese närvõhtüse...

Tuud om õkva silmäga nätä, et kõik om korgõmbas kasunu ku muidu — hain ja puhma ja esiki lilli. Herne ja ua omma ilusa, kardulil ei ole kah vika ja mõtsan om parasjagu siini.

Et tinavaasta lõpmada hää mafa-aasta om, tuuga omma vast kõik peri. Oll' verevit hõrakit ja siikamarju, tikrit ja maasikit. Esieranis nuid mõtsmaasikit oll' tublistõ rohkõmb ku mineväästa. Ütekõrra olli seenepann ja moosipada kõrraga tulõ pääl, no küll oll' hää lõhn!

Mustiga olli ka väega ilusa, ennegi naa kasvi väega ilda täüs. A kokkuostja naksi naid jo hainakuu algusõn vasta võtma ja tuu es olõ joht mõistusõga inemise tegü! Selle et ku jo vasta

võetas, küll sis raha-hädälidsi ka om, kiä mõtsast massinaga puultuurõ ja tsillukõsõ mafa ära roobitsasõ. Meil om jo nüüt tuu RMK, kes kõik kõgõ parõmbadõ tiid mõtsast ja luudusõst ja päälegi viil inemiisi takast tsusk mõtsa minemä. Nuu ammõdi-mehe võisi külh tuud passi, et peris lolluisi es tettü.

Siini kokku ostmisõga oll' kah paar suvõ tagasi imelik asi. Nüüt ei olõ enämb nännü, a sis olli üllen kuulutusõ, et puravikkõ ostõtas kõgõ juurõga. No õnnistekij külh! Kas nuu, kes tuu kokkuostmisõ ja edesimümisõga rahha kokku ajava, nii pallugi cestõ kiilt ei mõista, et juurõl ja varrõl vahet olõs tennü? A ku mõni ullikõnõ kiskki seene kõigi juuriga üles, sis om varsti säälkandin puravikkõga puhas vuuk, nigu nüüt üldäs.

Ristiinemine umõtõ tuupe-räst väidsega mõtsan käügi, et seenekese juuri är ei lahu. Ja ega kõgõ tsillõmbit kikkasiini ei olõ kah illus üles kisku. Mi mehega arvami, et mõtsavana näge säändse andsõgu teo är ja võtt seene- vai mafaõnõ. Las seenekene kasus ja las saa mõni tõnõ kah katõ-kõlmõ päävä peräst säält medägi.

NÕLVAKU KAIE, võrukõnõ

A tuud om iks inämb, mis meele hääs tege. Kai, kuis pääsläse tei joba suvõ tõsõl poolõl hoolõga trenni, et talvõs är linnada joudnu. Ku mi aidatrepi pääl hommugu vai lõuna aigu seimi, sis oll' säält hää kaia, kuis tuu asi käü. Parõmb ku televiisor — ei

nakka silmi pääle ja filmi sisu kah mõistligumb. Noorõ säcti clektritraadi pääle ritta ja anti käsk meist võimaligult lähküst müüdü linnada. Kiä tuuga toimõ sai, tuul kästi viil lähembäst linnada ja treene-rile vai utsitajalõ ette kanda, mis meil taldrigu pääl om. Peränpoolõ tetti korgõl kah viil mõni tiir, a ilmast ilma tükiti ka aidaussõst sisse. Mi külh kõnõli, et ei massa taha vahiti: ei saa taha tulõva kevä-jä pessä tetä, taa uss om väega harva peräni vallalõ.

Tuu üle oll' kah hää miil, et kägu kaugõ hellü tekõ. Annõpäävä, miä 26. hainakuul om, joht es kuulõ, a kuu keskel oll' viil kuukmist kuulda. Üldäs jo, et ku kägu kaugõ kuuk, sis tulõ pikk ja lämmi süüks. No võis umõtõ olla külh nii!

A paluka omma nii armõdu ilusa häitsvä kanarbigu kõrval ja naid om nii pallu!

Kiri

Kiri kiroda aadrõssil
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä. Kirä iist hono-rarri ei masta.

Sabbe Augusti 100. sünnüaastapävä matk

20. põimukuul kõrrald Paidra küläseltsing matka Eesti perämäde mõtsavele Sabbe Augusti 100. sünnüaastapävä avvus. Matkajidõ siän olli ka Sabbe Augusti neländä põlvõ sugulasõ. Sabbe avvusamba man pakuti mõtsakohinat, kodoveini ja kuumi keedetüsi koorõga kardokit. Kõnõldi mõtsavele noorõpõlvõ tegemiisist ja vem-põst. Nuu jutu olli väärtõsligu Lasva valla perändkultuuri inventiirj jaos, kes korjas säänest teedüst umma teedüssekõkko.

Sabbe Augusti jaos oll' vesi väega tähtsä olnu. Ku muido pritsiti sitavidämistalgu lõpõtusõs ütstõist viiga vai peeti viisõta, sis August oll' ütškõrd püürnü kats näist hõlma ala ja veenü nä, tükü, kaalani vette.

Üts punkri oll' Augustil ka nii tettü, et tull' inne ujo jõkõ piten, sis vii ala minnä ja säält nigu kobras umma pessä magama minnä. Oll' iks kimmäs ja tark miis, kes elli 32 aastakka mõtsan är, enne ku KGB tä ilmast är võtt!

RIITSAARÕ LAINÕ

Mürgü Heiki: ku asju esi tiit, võit poodist ülbe näoga müüde kõndi!

Urvastõ kandist peri Mürgü Heiki (38) oll' ainukõnõ Võroma miis, kiä lõpõf timahava Villändi kultuuriakademian rahvuslugu ehitüse eriala. Kuis õigõt ehitüskunsti är tunda ja kuis vanaalõ majalõ timä väärtüs tagasi anda, tuud nakkas Mürgü Heiki oppama Hiiumaal.

Mille sa vanna ehitüskunsti oppi tahtõst?

Egä ma es tahaki oppi, a osakunnajuhataja Matsini Ave helisf mullõ ja üteli, et tetti sääne eriala: tulõ kac, kas om midägi mano oppi vai ku olõ-i, sis oppa tõisi.

Midä tuu rahvuslik ehitüs tähendäs?

No kõik vana ehitüskunsti vundamendist hafalavvani. Ka vahtsõ matõrjaali, midä või vana ehitüse man pruuki. Tähtsä oll' tuu, et ma sai kokko pallõdõ inemiisiga, kiä taad kunsti mõistva. Egä seoilmaigu olõki-i tähtsä esi kõkkõ mõista. Piät tiidmä, kost lövvät inemise, kiä mõist.

Seoilmaigu om tsiht sinnapoolõ, et naatas vannu maiu kõrda tegemä, tahetas naada vannun maiun elämä. A seo ao inemisel om vaia vannitarrõ, lämmämbät tarrõ. Hindä naha pääl om proovitu, et ku nokitsõt midägi, om paras kraat tarrõ 16–18, a ku arvudi takan istut ja kraat 20 pääle satas, nakkasõ käe joba külmetämä. Kuis tuud nii tetä, et vana maja är es laonu, tuud proovitigi opada ja perrä pruumi.

Sait aša selges?

Lõputüüs tei paprõ pääle (valmis es tii) projekti ütele rehemajalõ, kohe tahtõ inemine elämä minnä. Liinainemine,

suurõ nõudmisõ... Anna tälle projekti üle, kaemi, kas lätt tegemises, rahanummõr sai kah peris suur...

Ku maja kõrdategemine mass puul miljonni, sis om tuu väärtüstämise küsimüs, kas tetä tuu raha iist vana maja kõrda vai tetä sama raha iist vahtsõnõ.

Kas nakkat saaduisi tiidmiisiga leibä tiidmä?

Lää koolioppajas Hiiumaalõ Suurõmõisa ammõdikkuuli, sääl tetäs vallalõ restauriirise eriala. Ku oppama nakka, sis vast ei oppagi niipallo tüütegemist, ku mõtlõmist ja kahtlõmist kõgõn, midä seoilmaigu kõnõldas. Midä kimmämbält kiäki ütles, et nii vai naa piät tegemä, toda kimmämb om, et inemine, kasvai ehitüs-poodi müüjä, ei tiia, midä tä kõnõldas.

Näütüses saai-i usku eski paki pääl olõvat kirja «traditsioonilinc lubi»: kümne aasta iist tuudi Eestimaalõ traditsioonilisõ lubja retsept, neli-viis firmat naksi tuud tegemä. A kõigil olõ-i sisu õigõ: ku saina viskat, sis millegiperäst üt satas hulga varõmb alla ku tõsõ. Piät esi miis olõma ja tiidmä, midä usut ja midä mitte!

Kas sul siinkandin koto ei olõ, et nii kavvõlõ tüüle är läät?

Vanõmba iks omma. A ma olõ-i sääne pedjä-tüüpi puu, et aja üte kotussõ pääle juurõ väega sügäväle ja ku süüki ei saa, sis lätt süvämbele, nikani ku sõõgi kätte saa. Ma olõ sääne kuusõ-tüüpi: aja juurõ lakja. Ku inämb süvvä ei saa, sis jätä tuu kotussõ rahulõ ja liigu tõsõlõ poolõ. Siinkandin om vaia säandsit... sõamihi. Kes tulõva siin toimõ ja pidävä umma

lahingut. Ma olõ-i sõamehe tüüpi. Olõ uma aša ajaja ja ku siin ei saa, sis lää sinnä, kon saa. Hiiumaal tull' pakminõ, põnnõv meretagonõ värk... Parhilla, ku kõik saava tüükotussist valla, piässi ull olõma, ku är üteli!

Kas rahvuslik ehitüs om sääne ala, mink päält iks tüüd saat?

Ma arva külh. Ku saa-i, sis om iks uma ullus. Ku esi ei jõvvaki tetä, sis saat jo inemiisile opada, kuis nä piässi tegemä. Näütüses maakivi lahkminõ: ku jõvva-i lahku, võit man kõnõlda, kuis piät lüümä ja kohe kotussõ pääle piät lüümä, et kivi lahki lätt. Tiidjä ilma leeväldä ei jää!

Vanaperäde ehitüse meistri Lõbu Ragner kõnõl, et vana maja kõrdategijä omma päämidself naasõ.

(Naard) Mu lõputüü-projekti teljä oll' kah naistõrahvas! Mehe omma sändse praktilidsõ mõtlõmisõga: mis taa sitt kuut sais, ajami võssa ja ehitämi vahtsõ!

Seo ao inemine taht kipõlt ja kõkkõ. A ku sa nakkat 150–200 aastast vanna maia kõrda tegemä, saa-i tuud väega kipõlt tetä. Kõgõpäält piät mõtlõma hinnäst sinnä aigu sisse: ku pikkä aigu midägi tetti, minka tetti ja kuis piät tegemä. Üts om kimmäs: ku mullõ üteldäs, et kac, tähtaig om sääne, tuus kuupääväs piät valmis olõma, sis ma tuud tüüd vasta ei võta. Vana maja kõrdategemine olõ-i tükü- vai aotüü. Tuu om väärtüse tagasi andminõ.

Midä hindäle olõt tennü? Vai olõt nigu kangsepp, kinkal olõ-i kangsi?

No täambä sei suppi hindä

tettüst puukausist! Elu om opanu, et tiit toda, midä sul vaia om. Midä sul vaia ei olõ, rämps, tulõ esi su manu.

Hiiumaal elämisõs sai kortõri. Direktri joba naard, et kac, kos restauriirise oppaja eläs – paneelmaja kortõrin! A vast omgi hää: talomajan nakkat kõrraga nokitsõma ja aigu jääs veitüs.

Olõt ka viikingiasju uurnu. Mändse aša mi aoluust omma su jaos väärtõsligu ja ilosa?

Ei mõistaki üteldä... Ku mõtõlda, midä tähendäs sõna illus, esieranis võru keelen, sis midä vanainemise omma ütelnü ilu kotsilõ: põld om illus, ku tä om puhas, mõts om illus, ku tä kasus, lats om

illus, ku tä om terve.

Kõik, mis om häste tettü, om hää. Näütüses omma inemise kavvõlõ lännü linadsõst rõivast.

Mul om puuvillanõ hamõ sällän ja ma tunnõ, kuis päiv küdsä sällä pääl – linadsõ hammõga es olnu ilmangi säänest hätä! Kihulanõ taha-i linadsõst rõivast häste läbi võtta, puuk ei tükü väega pääl – seo rõivas om luudu siia!

Tuu tunnõt iks är, kas vana aša omma moodu peräst är unõhtõdu vai om tõtõst tulnu

määnegi praktilidsõmb asi.

Puudust tunnõ seoilmaigu sõltumatusõst: olõmi kaubanduskõtetega plastmaiu külge kinni tõmmadu. Nuu keti kõnõlõsõ kõgõ, ku kipõlt mi vällä koolõsi, ku mi säält inämb midägi ei ostassi! A ku inemisel omma käe-jala küllen, saa tä esi toimõ ja ei piä kõkkõ poodist ostma. Ku joba asju esi tiit, tuu and sullõ vabahusõ poodist ülbe näoga müüde kõndi – sul olõ-i vaia mõtõlda, kas sul om rahha vai ei olõ.

Om tuud lihtsä noorõlõ inemisele opada?

Nii ja naa. Üts väikene pois-kõnõ lõigaõ mu puutüüppõsõl hindäle kõvva näppu. A näpp mähiti kinni ja tä tekõ tüüd edesi. A mõni tõnõ kaes, et väidsega tüü käü, oi-oi, tan nakkas veri lindama, ja vii latsõ õkva kõrraga kavvõmbalõ är.

Lats kasus suurõs, ei tiia sändsit asju ja umilõ latsilõ ammuki ei lupa. Lõpus kaias, et tiit väidsega tüüd: säandsit inemiisi ei tohesi inämb olõman olla. Leibä joba müvväs viilõlõigatulõ, vorsti kah – terärista omma perismaal-laisi värk...

Om sul unistus, midä tahat är tetä vai kon är kävvü?

Ku mitte esi tetä, sis tahassi Eestin nätä, et tetäs ütõs laiv valmis algusõst lõpuni vanaperäsele: et lavva ei olõsi lõigadu, a olõssi lahastu. Ku kiäki taad tüüd ette ei võta, sis tulõ kunagi esi ette võtta. Nüüt om põhjust kah: kavva ma Leedolõ palka massa, tii laiva ja sõida esi üle mere! (naard).

Küsse HARJU ÜLLE

Puutüümeistre Mürgü Heiki.

Kiri Kaasanist

Võromaa miis SAAREPUU JAANUS läts tüüle Tatarimaalõ Kaasani kanti. Uma Lehe lugõjilõ jaga tä ummi tähelepanõkit elost täambädsen Vinne riigin.

Ooda nikani ku Vinne tolli mudsu otsa saa

Viimätses kiräst om jo hulk aigu müüdä saanu. Tuu oll' viil inne jaanipäivä, ku ma õigõlõ märgüidä.

Jaaniasai sai iks kõrdapiten Võromaal peetus ni sis õnnõ hädäperätsit asju tettüs, miä sannatego, ollõjuuminõ ja kalal käümine kimmälõ omma.

Kallo trchvä es joht nägemä, a mõtsast iks mõnõ viha löüds. Pidoõdak sai peetus Võhandu veeren, kost paadiga Järvere rahva jaanitulõl sai kääntüs. Viil paar päivä luhvitamist ja oll'gi jäl aig ots Krasnaja Poljana poolõ käändä.

Krasnaja Poljanan ja tuun tehassõn om lugu no sääne, et pia 800 inemist om ammõttist priis saanu ja tuu tüü tulõ är tetä 650 inemisel.

Selge om, et ega tuu asi õkvalt lihtsäle ei lää ja algusõn om rassõ. Selle, et inemise olõ-i harinu tuuga, et kõrraga tulõ esi otsustama naada.

Muidoki om ka nõnamiihil mõni asi kõrraldamalda jäännü, a seo aig tulõ är kannaha.

Tuust kannahamisõst vai õigõlõ üteldä mittekanhahtamisõst sai kunagi kõnõldus ja nii om seo aša man kah: mitu nõnamiist omma jo käe üles nõstnu, et näide käest tahetas väega pallo ja et om väega rassõ ja nii edesi. Ja paar tükki om närvega vai jummal tiid minka haigõmajan.

No ma iks looda, et saava määnestki rohto, Visnevski salvi saiaiga vai midägi, ja

tulõva iks elolõ tagasi.

A muidoki om ka kangõmbit miihi, kiä ega hummok kell viis üles tulõva, kolm kilomiitret juuskva ja Vjatkan tsuklõsõ. Ja säänsidõega saa luurõlõ minnä külh. Ja parhilla om nii, et luurõ nakkas hummogu säitsmest-poolõ katsast ja om õdagu säitsme-katsani vällä.

Remondit tehas piät vähämb ku katõ nädäli peräst tüüle nakkama ja hulk massinit om vaia viil paika panda. Ja siin ei saa üle ega ümbre säänsidõst asast nigu Vinne toll. Nuu omma kats sõnna, mink kuulmisõst mul õkvalt verevä pleki iho päälõ tulõva.

Om latsõmäng löüdä Internetist tarviligu massina, ku vaia, sis noid kongi Euroopan kaeman kävnu, hinna parras kaubõlda ja transport otsi ni nu massina hoovi pääl maaha nõsta.

A sõs lätt kõik tuu kaup su hindä hoovi pääl kõlladsõ aia sisse. Ja tuud, mis om sääl aia seen, ei või sa inne puttu, ku olõt Vinne tollilõ är tõõstanu, et tuu massin, olkõ tä vai kõgõ lihtsämb transportlint, olõ-i tuumapomm vai kokaiin.

Ja sõs sa mugu joosõt ja tõõstat ja saadat egäsugu sertifikaatõ ja joonissit ja jummal tiid midä!

Ku häste lätt, sõs katõ nädäli peräst om mundrimiihil mõistus otsa saanu ja nä ei mõista su käest inämb ütteri papõrd küssü ja sõs lõpus võit sa tuu aša võtta ja tä paika nõsta.

Õkvalt hallõ nakkas noist Vinnemaa inemisist: hindä tettüisi massinidõga suurt midägi päälõ naada olõ-i, a häid massinit osta om nii kura-di keerolinõ, et nakka vai juuma.

Taksoroolin nall'a nabani

VALPRI LIINA

Inneskidse Võru taksojuhi Kallastu Ants (72), Nurmeotsa Aleks (65) ja Vähi Olev (57) muhelese mõnusahe, ku tulõtasõ miilde taksojuhtõ ello Vinne aol. Ants ja Aleks sõidi taksot 22 aastat, Olevil tull' tüüaastit takso-roolin 12.

«Ku tulli, olli neläkümne kolmas taksojuht. Taksosit oll' baasil tuuaig 34,» ütles miihist kõgõ jutukamb Aleks. Parhilla om Aleks bussijuht firman Sebe. Timä ütten Kriibi Endliga olli viimädsõ, kiä riigitaksot sõidi. Tüü sai otsa 1995. aastal.

Oll' miihi, oll' massinit. Siski, suurõ miihikafa seen oll' ka üts naistõrahvas: tsäre olõmisõga Kõivu Helle. Päämidsõ sõidu tulli tetä iks Võrumaa piiren. Veceti lakja posti Võruu ja perän ka Põlva postkontorihe. Käüti sõitman riigipanga huvvõn. Üütsõdõriga tull' autobaasi bussijuhi kodo sõiduta.

Kuis kundõ är kattõ

Miihi näo kiskva naarulõ, ku taksoroolin ette tulnuid juhtumiisi miilde tulõtama nakkasõ.

Kallastu Ants kõnõlõs, kuis tä kundõ är kaof. Meesterahvas pallõlnu täl sõita Petseri uulitsalõ raadioremondi tüükõta ja säält edesi bussijaama.

Miis tulnu tüükuast aparadiga vällä, säädnü tollõ istmõ päälõ ja löõnu ussõ plaksuga kinni. Antsul käük sisse ja kipõlt bussijaama poolõ minema. Inne bussijaama küsünü tä viisakalõ, kon kundõ maaha panda. Suur oll' hiitumine, ku näkk, et raadio umanikku es olõki takson... Mis muud ku ots ümbre ja vahtsõst Petseri uulitsalõ! Miis olnugi säält, ütelnü õnnõ: «Jummal tennädü, et ma Mõnistõst es nimma!»

Aleksil om kah üts rubla-aignõ lühkü sõit meelen. «Kundõ tahtsõ Lompkalõ

PILT ERÄKOGOST

Inneskidse Võru autobaasi taksojuhi seo suvi Jaanimäel.

minnä. Oll' talvinõ pühapäivä õdagupuul. Päiv paistu silmä. Raadiost tull' illos lugu. Naksi kõva helüga ütten laulma. Oll' sääne tunnõ, et sõida ütendä joba Võru poolõ. Tii oll' ijtätünü, takso taguminõ puul naas vibama. Kundõ, kiä oll' vinlanc, ütelf uman keelen, et pand ruubli mano, võtku ma kibõhust maaha. Taksomiitret näüdäs 1 ruubli 14 kopkast. Miis and' kolmõka: lubat ruubli ja tõõsõ viil. «A eto za pesnju, ütelf esi,» muhelõs Aleks kõnõldõn.

Antsul om häste meelen ütõs sõit, ku täl tull' ao perrä gaasi-analüüsatoridõ tchasõ raamadupidäjä viia Moskva taadõ raha-ülekanõttõ tegemä. Mängun olli tchasõ ülembide preemiä. Asi sai kõrda, ülekanõttõ tegemise päälõ kullu viistõist minutit.

«Sõõmänn kävemi paikligun restoraanin. Kissel, kapstasalat ja mors – kokku 43 kopkast. Muud sääl es olõki. Ja tuu oll' restoraan,» rõhk Ants perämädsõ sõna päälõ.

Võru kiil Gruusia piiri pääl

Taksojuht pidi arvu saama kolmõst keelest: nuu oll' eesti, vinne ja võru kiil.

Tuud perämäst läts vaia päämiselt sis, ku maainemiisiga läbiküümist oll'. Tan olõs paras

kotus är trükki Kasaritsa mehe Vähi Olevi elutarkus: «Võru kiil om selge sis, ku mõistat kolmõ kotusõpäälist kiilt: Võru, Kasaritsa ja Haani!»

Antsul, kiä om Pärnumaa miis, kukki jo päält neläkümne aasta Võrumaal elänu, oll' kõgõ keerulidsõmb. Tä tunnistas, et suuri müüdäkõnõlõmiisi ette es tulõ, kukki tä esi kõnõlõs iks eesti keelen. Seon kirätükün olõmi Antsu jutu võru kiilde ümbre pandnu.

Ütskõrd jäi Ants jänni, ku kundõlõ arvõ and'. «Oh herrä, mis tasost kõnõlda, pääasi, et veetüs sai,» oll' tuu ülnü. Mis kuradi asi tuu «veetüs» om, jäi Antsul kripõldama, a küssü es tihka. «Koton noorigu käest küsse, tuu tõlksõ är,» seletäs Ants.

Kõgõ uhkõmb lugu võru keeleaga om Aleksil. «Vinne ao lõpun telse nuur ärimis takso. Kolmõ nädäliga sõidimi läbi 12 500 kilumiitret,» kõnõlõs tä. «Suur tsõõr sai Vinnemaalõ ümbre tettüs, Kaukaasiani vällä. Sõidimi Tsahkna Velloga, kiä om nüüt jo igävikku lännü. Aig oll' rahutu, egäle poolõ es päse. Abhaasiahe minnä es soovitõda, a kävemi iks är. Gruusia piiri pääl kutsuti meid GAI (vinne keeli riiklik autoinspektsioon – V. L.) putkahe. Mi vasta

tundsõ huvvi ülemb: «Eesti takso, kuimuudu siiä sai?» Ütlimi, et telliti, meil om komandering. «Ku ti olõti Võrust, sis piäti võru kiilt kah mõistma!» põrof ülemb. A millen küsumüs! Ja Vello naaski võru kiilt kõnõlõma. Liiklusõ ülembüse nägo hiilä: timä vanacsä oll' Kanepi takast peri! Papridõ kontrol-list es olõ inämb juttugi.»

Lõpmalda illos aig!

«Tuul aol oll' taksojuhi elu julgõmb. A sõita sai kõvva, kõgõ rohkõmb riidi ja puulpäävä. Vana-aasta õdagu pantu tüüle vanapoisi,» kõnõlõs Ants. «Kõgõ rohkõmb sõidõti, ku oll' nõuka-ao perämäne ots.»

Tä ütles viil, et taksoga sõitja olli hariligult ausa inemise.

Pikki aastidõ seen sai tä õnnõ ütõ kõrd kundõ käest pettä: jätf masmalda. Sõidukilomiitret hind oll' 20 kopkast. Taksoga tull' tõnõkõrd odavamb ku bussiga, ku kavvõlõ es olõ sõita ja suurõmb kamp pääl.

A sis tull' vahtsõnõ aig ja elu. Kapitalism, nigu ütelf Aleks. Platsi päälõ kõrvalõ tull' erätakso.

Jutuajajidõ helün om kuraasi, ku jutt jõud erätaksondusõni. «Mi ollimi näil kõik aig jalun,» ütles inneskidse riigitaksojuhi. Naksi päälõ kuundamisõ, nika ku ütelf hääll pääväl oll' näide ammõt aoluus saanu...

«22 aastat Võrumaad piten sõita. Peret süütä, latsi koolita. Seo om huvitav kogõmus,» löüd Kallastu Ants. Tä ei jõvva är kittä Võrumaa luudusõ illu egäl aastaaol.

«Lõpmalda illos aig,» kitvä Aleks ja Olev takast.

2000. aastast päälõ omma umaaigsõ Võru autobaasi taksojuhi egä suvi kokku saanu.

Timahavanõ kokkusaaminõ oll' Kallastu Antsu man Jaanimäel. Taa oll' Antsul ja timä tõõsõlpoolõl Mail viies kõrd uman turismitalon ammõdikaaslaasi vasta võtta.

Musta mehe Võromaa mõtsan

PEEDOSAARÕ KAISA

Miä saa Aafriaga miihist, ku näile Kaitsõliidu vorm sälgä toppi ja Võromaa mõtsa vallalõ laskõ? Vähämbält eloga tulõva vällä külh!

21. põimukuu pääväl tull' Võromaa naiskodokaitsejilõ küllä Tarto ülikooli IT-eriala suvõtudõngi, noidõ siän ka kats hüdsimusta poissi Nigeeria: John ja Tapjs (no viil nuuri Mehhikost, Indiast ja Euruupa maiõst kah).

Suvõtudõngilõ tull' sis mi elost ja Kaitsõliidust kõnõlda ja mõtsa orienteeruma kah viia. Et ma olõ koolin inglüse kiilt opnu, sis seledi näile pikält Kaitsõliidu ja naiskodokaitse kotsilõ. Perän sattu küsumiisi nigu käüest:

tudõngi es saa päält pikkä juttu õks arvo, et mi olõmi naiskodokaitseõn vabatahtligult ja ei olõki aotiinjä vai peris sõaväclasõ.

Ku mõtsa lätsimi, sis mõtli, et vast ütõ katõst Nigeeria poisist iks mi Võromaa mõtsan är essüs, a es olõki asi nii hull. Kõik tudõngi jõudsõva peräle, no aigu läts õnnõ hulga.

Nigeeria poiskõsõ saiva orienteerumisõ jaos peris häste Kaitsõliidu vormi actu.

Sõidimi sõaväcläisi kastiautoga ütõst kotussõst tõistõ. Johnilõ ja Tapjsilõ miildü istu, vorm sällän, ja kastist egäle vastatulõjalõ lehvütä. Peris mitu inemist jäi näile suuri silmiga perrä vahtma.

Ku sõidimi parajidõ Lahingukoolist är ja mi sõaväcauto takan sõitsõ ütõ väiku massin, sis Tapjs lehvüt väega hoolõ-

ga: tahtsõ vast, et nuu väikun auton olõja inemise vasta lehvütäsi. A John lei tä käe alla ja ütelf: «Miä sa härplet tan! Nä jo nigunii ei näcki sinno: olõt pallo must!» Ma pidi naaru kätte är kuulma!

Mõtsatii pääl näimi vaskhussi. Rõõgemi külh, et taad tohe-i puttu, aja hanna är, a Aafriagamaa mehe ai kõrraga hussilõ käe külge ja naksi tuud uurma – nä jo umal maal hussõga harinu.

Tudõngilõ sai viil Nursipalo raketiaangaarõ ja Lahingukuuli näüdatüs.

Päiv oll' tõtõst pikk ja lõpus oll' noil puutri takan istma harinuil nuuril toss peris välän. No nii pallo jõudu vatti saanu tudõngil viil jagusi, et lätsivä esi viil Tamulalõ ujoma ja Võro liina sünnüpäävatorti mekmä.

Nigeeria poisi ütõn Eesti poissõga sõaväemassina kastin.

PEEDOSAARÕ KAISA PILT

Latsõpõlvõ seenehkäümüne

HURDA VEERA

Ol' sääne süskükuu aig 1953. aastaga paiku, üüse ja hummogu varra oll' külm, a ku päiv jo korgõmbalõ nõssi, lät's lämmast ja ilma olli ilosa. Ümbretsõõri küllih võeti kardohkit ja tetti muid koristustõid.

Mi kandih – elli Mikitämäe vallah Rõsna küläh – oll' toda aigu mõtsoh pallo porovikkõ ja pedäjasiini. Porovigu kuivati ja müüdi Petserihe, pedäjaseene kupatõdi ja soolati, a ma ei mälehtä, kohe nuu müüdi.

Ma olli vasf kuvvõaastanõ, veli oll' must puultõisku aastat noorõmb. Koolih mi viil es käü, a tahtsõmi väega papaga siinde minnä (papast kutsimi mi umma essä).

Ütel hää hummogul aigi papa meid varra üles ja nii sis mõtsa läsimigi. Mõts oll' meil lähkoh, arvada puul kilomiitret. Papa iih ja mi iks tahah.

Lät's veido aigu, papa

PLATSI LIISO TSEHKENDÜS

katõ silmist ja mi jäimi vellega katõkõistõ. Velel olliva nüürega saapa jalah ja nu nõõrikese tulli vallalõ. Tä üteli, et tulõ panõ mul nõõri kinni.

Mul olliva jo tuust aost ka näpo veidü külmänü ja nõõri ka likõ ja külmä – nii ma es saaki noid nüüre kinni.

Veli üteli, et tä lätt ots papa üles, ma olli tuuga väega peri, kääni otsa ümbre ja tulli kodo. Imä oll' kohki lauda man kammandamah ja nii tä es tiia tuust asast midägi.

Tuud aigu ma ei mälehtä ku

pallo vahet oll', ku papa kodo tul'. Tuu om külh meeleh, et ma istõ aknõ pääl, päiv paistu ja mul oll' hää olla. Papa tull' kodo ja küsse koh Paul om? Ma ütli, et tä lät's sino mano. Papa olõ õs muidogi Pauli nännugi.

A veli mugu lät's ja lät's ja sai üte talo mano, koh võeti kardohkit.

Timä käest sis küsti, et kelle lats tä om – uma papa poig, mis nimi – Paul, a väärmimme tä muidogi es tiia.

A nurmõ pääl oll' ka hopõn. Nigu Paul tuud hobõst kai,

üteli õkva, et mu papal om ka pallo hobõsid.

Perrerahval oll' kõrraga selge pilt, kelle poig taa om: Tammeteri Tepo poig. Oll' tuu hopõn mi puult hummogu varra viid.

Todaaigu oll' mi puul sovhoosi tall (vist Räpinä) ja papa oll' tallimiis. Nii tuudi mu veli ilostõ hobõsõga kodo ja ma pässi karistusõst.

Mu veli eläs parhilla Mikitämäe vallah Toomasmäe küläh, ma elä Põlva vallah Himmastõ küläh.

Latsilõ

Vastussõq saatkõq
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee.

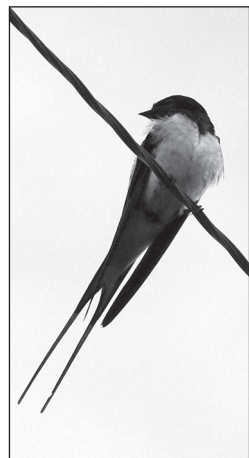
Manoq kirotagõq uma nimi, vannus, aadrõs ja televoninumõõr. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Mineväkõrdsõ mõistatusõ vastus om «Päiv ja kuu».

Avvuhinna saa Hiiendi Herta (13) Mamastõst.

Rehkendäq! Vastussõq kirodaq vällä sõnaga ja saadaq meile 17. seo kuu pääväs!

1. Sitigäpühma ossa külen oll' kümme lehte. Imä võt' kurkõ purkitegemise jaos katõssa lehte ärq. Mitu lehte jäi noq sitigäpühma ossa külge? _____

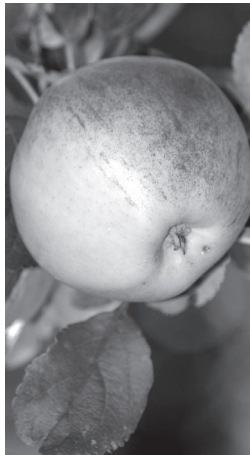

2. Traadi pääl istõ katõssa pääsläst. Sis tull' üts pääsläne mano. Peränpoolõ linnas viil üts pääsläne traadi pääle. Mitu pääsläst sai noq traadi pääle? _____

3. Pindre pääl häitses kuus lilli ja lillel om viil kuus nuppi. Ku nupiq vallalõ lääväq, mitu lillihäidsend sis pindre pääle kokko saa? _____

4. Uibu otsan oll' katsükümenõd kats ubinat. Tuul ai viis ubinat maaha. Mitu ubinat jäi uibuhe? _____

5. Miis lät's mõtsa ja löüf kõrraga ütstõiskümenõd kikkasiint. Perän löüf tä viil katõssa tatti vai puravikku kah. Mitu siint sai miis kokko? _____

FASTRÕ MARIKO PILDİ

Kaeq egä kolmapäävä vahtsit Jussi-multikit: www.lastekas.ee → Jussi multikad → multikaq võro keelen!

Kuuluda

Kuulutusõ tel 78 22221,
info@umaleht.ee

Tarõ opilasõlõ Võrol Vilja uulitsan perekunna man. Tel 5332 2153.

Võtami maaha ohtlikkõ puid ja lõikami võssu. Tel 5810 8597.

Telli Uma Leht Võromaalt peri sõbralõ, tutvõlõ vai sugulasõlõ!
6 kuud – 60 kr, 12 kuud – 120 kr
Telli saa tel 78 22 221

Umma Lehte saa Võromaal ja Setomaal Lehepunkt müügikotusist, Tarto pääpostkontorist ja Talinast Ateena raamadupoodist

Puulpäävä, 19. süskükuul kell 10–17
Põlva kultuuri- ja huvikeskusõn

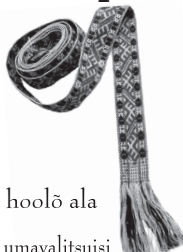
Põlvamaa perri käsitüü- ja kunstipäiv

- ◆ Opitarõ suurilõ ja latsilõ
- ◆ Hulga näütüisi
- ◆ Saa osta käsitüüd ja seo tegemise riistu
- ◆ Kihnu Virve, Signe-Külvi ja Mamma-Miia perreansambli

Väiku latsõ saa jättä mängutarõ kasvataja hoolõ ala

Tugõja: Kohaliku omaalgatuse programm, Põlvamaa umavalitsuisi liit, Eesti kultuurkapitali Põlvamaa ekspertgrupp, Põlva liin

Teedüst saa mano Põlva käsitõõklubist tel 524 7025

26. süskükuul kell 10 Sulbin

Mihklilaat

- esi tettü-toodõtu kaup • latsilaat
- opitarõ • õnnõluus • oksjon
- vanakraamiturq • nunnunäütis, • seebi kiitmine • viltmine • kapsta riivmine
- Krabi külätiaatri näütemäng
- «Ummele vigatse pruudi vol 2"»

Laata peetas egä ilmaga!

Teedüs ja kirjapandminõ:
tel 5620 8739 (Kääri Reet)

Kõrraldaja: MTÜ Sulbi maarahva selts

Tugõja: Kohaliku omaalgatuse programm, Sõmmõrpalo vallavalitsus, paikligu ettevõtõja

Perämäne kokkohoitmine

Õks piät masu aigu tuu perämäde asa kah üle kaema, kost kokko hoita saa – inemise ärminegi vai matus-sõvärgi.

Ja mitte õnnõ kokko hoita ei tulõ inemise ärkuulmisõ päält, a ka veidükese kassu tiini. Oll' hää inemine, tekk eloig kõvva tüüd, las tege no päält surma kah. Tsäksõni Maikli Ameerigan päält ärkuulmist õigõlõ tüüd tegemä naaski! Mass cloaol tettü võla är ja pidä ummi latsi üllen.

Edimäne asi om, et inemist maa sisse matta ei tasu är. Massa havvakaibjalõ ja perän kääit nigu ull jõuluaigu surnuaian rehitsemän ja kündlit palotaman. A mis kündle masva? Mis bussipilet surnuaida mass?

Ku näet, et sul om tagatarõn koolnu, ei olõ mõtõ paanikalõ minnä. Tulõ võtta tüüriistakapist magnet ja kaonukõnõ tuuga üle laskõ. Parhillatsõl aol pandas inemiisile egäsugutsit metallist noogussit, ku säändse uma kaonugõsõ seest lövvät, võit hääst matõrjaalist tettü noogussõ kokkoostupunkti viia. Mõnõ kopka õks saat!

Kimmäle tulõ kaonukõsõ suu üle kaia. Ku säääl om kuldhambit, om sääne tunnõ nigu bingomängun, ku diagonaal kokko lätt.

A ku ei olõ kulda, sõs tulõ sääält proteesi vällä kisku, puhtas mõskõ ja piinüs jahvata. Saa hulga proteesipulbrit, määnest om hää karoonalavva

RUITLASÕ OLAVI, rehnutimeistre

pääle panda, et nupu parõmbalõ liigussi.

Minno pand mõtlõma, mille hää krematooriumilämmi korsnahe lastas?

Määne mälehtüs mullõ mu armsast kaonukõsõst niimuudu jääs... Et mu vanaimä om no taivan külh, a mitte jumala ja neit-sü Maafa man, nigu tä esi tahtsõ, a timäst sai hoobis kasvuhuunõgaas... vai kasvuhuunõkile...

Krematooriumi tulõssi läm-mävõrkõga ütistä ja tuu iist veidükese tarõlämmä hinda allapuulõ saia. Kõik inemise muidoki ei saa, saava nuu, kiä andva Eesti Energiäle kaonugõsõ pääle tseki, kon kirän, et Maali vai Johannõs lät's seol kuupääväl ahjo ja näist saadi nii- ja niipallo puhaust energiät.

Ku Johannõs oll' 96 killo rassõ ja Maali 57 ja neo numbri majandusministri puult ette nätt koefitsendiga läbi korruta, saamiki teedä, pallo lämmind ja energiät saimi.

Johannõs laksõ viimädse 20 aastat, las no rõibõ kütt tarrõ. Olkõ õnnõlik, et niigi lät's – säändsele tõpralõ om krematooriumiahi kah pallo hää, kompostiunikuhe olõssi paras kaiba ja kõrvits kõtu pääle istuta...

Ku nakkat mõtlõma, ku kasulinõ sullõ lähkü koolnu tegeligult om, om pallo keremb kaotust vällä kannaha. Vai võitu.

Tossu Tilda pajatusõ

Tandsuõdak künü all

Taa mälehtüse jutusti mullõ inemise, kiä esi säääl man olli. Tuukõrd olli nä noorõ, pikk elo viil iin.

Sõast es olõ kuigi pallo aigu müüdä lännü. Tsoorun üte suurõ künü all käve noorõ kuun tandsman. Ruum oll' külh hämmär, a tuu es tähendä midägi.

Paikligu meieri tütar, kiä liinan koolin käve, tõi ütškõrd ütten nuurmehe.

Uma küla poisi olli pahadsõ: kas mi sis inämb ei kõlba? Külätütrigu tuuvasta oodi, et vahtsõnõ pidolinõ

näide iin kumardanu. Illos pikk sirgõ poiss, barett uhkõlõ pään.

Ja kos iks tandsõ häste: tekk pikki sammõ ja keeruf tütarlast huuga katõlõ poolõ.

Kõik oll' illos, nika ku üt's pidolõ tulnu nuurmiis liina tandsulõvvi lähkümbäst näkk.

Es olõ tuu määnegi nuurmiis, a mihiõivõin timä tutvõ tütrik! Küläpoisi tahtsõ meieri tütar ja võlsskavaliiri karista: pangist vett kaala valla.

A poissõ hulgan oll' ärandja, kiä kõnõl noilõ tütrigele tuu plaani är. Vigurilidse tütrigu pässi pakku ja küläpoisi jäi pikä nõnaga.

Hüvä nõu

Pelmeenivorm

- 1 pakk pelmeene
- 1 väiku sipul
- 3 munna
- 2 sl hapund kuurt
- 100 ml piimä
- suula, rasva praatmisõs

Ma olõ pruuvnu tetä pelmeene ilma praatmalda ja ka praatnu inne. Praadidu saava maitsõ poolõst parõmba.

Praadi pelmeeni ja sibula är, lao vormi. Klopi muna hapnõ koorõ ja piimäga segi, panõ suula mano ja vala pääle. Kuid-sä 200 kraadi man puul tunni.

Ummamuudu soolaua

Võta hää kausitüüs uakõtru, keedä naa soola ja tilliga är (perämädsega är koonõrdagu). Kõdritsa keededü ua är ja panõ pääle üt's supiluidsatüüs hapundkuurt ja niisamapallo mahhet majonessi. Ei piä, a taa kõik võit ka kiimä laskõ.

KRUUSAMÄE MAIMU

Vanaimä näpunäüte

Mustõ klaaspudõlit om keremb mõskõ, ku panda näide sisse vett ütten tuuridõ kardokatükkega ja laskõ veitkese aigu saista.